

Datum van inontvangstneming : 28/11/2018

Zaak C-511/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

21 augustus 2017

Verwijzende rechter:

Fővárosi Törvényszék (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

18 juli 2017

Verzoekende partij:

██████████

Verwerende partij:

UniCredit Bank Hungary Zrt

Fővárosi Törvényszék (rechter voor de agglomeratie Boedapest, Hongarije)

Gazdasági Kollégiuma (kamer voor handelszaken van de rechter voor de agglomeratie Boedapest; hierna: „verwijzende rechter”)

[OMISSIS]

Beschikking

In de procedure tussen ██████████ ([OMISSIS] Boedapest [OMISSIS]), verzoekster, en [OMISSIS] **UniCredit Bank Hungary Zrt** ([OMISSIS] Boedapest [OMISSIS]), verweerster, door verzoekster aangespannen tot vernietiging van een overeenkomst, verzoekt de verwijzende rechter [OMISSIS] het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) om een prejudiciële beslissing [OMISSIS].

[OMISSIS] [procesrechtelijke overwegingen]

Motivering

Voorwerp van het geding

Met haar op 18 juli 2012 ingestelde beroep in rechte vordert verzoekster een verklaring voor recht dat de in de punten 7.2.2, 7.3 en 7.4 neergelegde voorwaarden van de tussen haar en verweerster op 13 december 2007 gesloten, in een vreemde valuta luidende overeenkomst van geldlening onder hypothecair verband (hierna: „leningovereenkomst”), waarbij aan verweerster het recht is toegekend om de overeenkomst eenzijdig te wijzigen, nietig zijn, alsook een verklaring te verkrijgen dat de genoemde voorwaarden verzoekster vanaf de sluiting van de overeenkomst niet binden. Als rechtsgrondslag voor haar vordering heeft verzoekster richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (hierna: „richtlijn oneerlijke bedingen”), diverse arresten van het Hof, § 209 en § 209/A van a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (wet IV van 1959 betreffende het Hongaarse burgerlijk wetboek; hierna: „burgerlijk wetboek”), de adviezen met nummers 2/2010/VI.28 en 2/2012/XII.10 van de civiele kamer van de Kúria (hoogste rechterlijke instantie, Hongarije) en § 210, lid 3, van a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (wet CXII van 1996 inzake kredietinstellingen en financiële ondernemingen; hierna: „bankwet”) aangevoerd.

Verweerster heeft verzocht het beroep van verzoekster te verwerpen en verzoekster te veroordelen in de kosten van het geding.

De Fővárosi Törvényszék heeft het beroep van verzoekster in haar beslissing van [OMISSIS] 29 augustus 2013 verworpen. Tegen die beslissing heeft verzoekster hoger beroep ingesteld, waarmee zij wijziging van de bestreden beslissing en toewijzing van de vordering heeft gevorderd.

De Fővárosi Ítéltábla (rechter in tweede aanleg Boedapest) heeft bij beslissing van [OMISSIS] 1 april 2014 de in eerste aanleg genomen beslissing vernietigd en de zaak terugverwezen naar de Fővárosi Törvényszék voor een nieuw onderzoek en een nieuwe beslissing. In de motivering heeft de Fővárosi Ítéltábla overwogen dat de rechtsfiguur van § 209 van het burgerlijk wetboek destijds is ingevoerd ter voorbereiding op het EU-lidmaatschap van Hongarije en met als doel de harmonisatie van de wetgeving. Ingevolge de door het Hof met betrekking tot de uitlegging van het Unierecht ontwikkelde beginselen heeft het Unierecht voorrang boven nationale bepalingen (arrest C-6/64, Costa/Enel), en dient het nationale recht in overeenstemming met de Unierechtelijke richtlijnen te worden uitgelegd en toegepast (arrest C-14/83, Von Colson en Kamann). Ingevolge artikel 6, lid 1, van de richtlijn oneerlijke bedingen, heeft het oneerlijke karakter van contractuele bedingen tot gevolg dat dergelijke bedingen onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen **[Or. 2]** kan voortbestaan. Wanneer de overeenkomst onder deze omstandigheden niet kan voortbestaan, vervalt deze in haar geheel. In zaak C-397/11, Erika Jörös, heeft het Hof geoordeeld dat de nationale rechter moet beoordelen welke gevolgen de vaststelling van het oneerlijke karakter van het betrokken beding voor de geldigheid van de betreffende overeenkomst heeft en bepalen of de overeenkomst

■■■■■

zonder dat beding kan voortbestaan (punt 44). De nationale rechter moet alle betrokken nationale bepalingen zo veel mogelijk aldus uitleggen en toepassen dat de door artikel 6, lid 1, van de richtlijn omschreven uitkomst wordt bewerkstelligd. Hieruit volgt dat wanneer de consument om vernietiging van een oneerlijk beding op grond van artikel 6, lid 3, van de richtlijn verzoekt, het verzoek geacht moet worden mede betrekking te hebben op een oordeel over het lot van wat van de overeenkomst na schrapping van het litigieuze beding overblijft. Een vordering op grond van § 209, burgerlijk wetboek kan derhalve – deels als gevolg van het beginsel van voorrang van het Unierecht en de verplichting tot conforme uitlegging, deels gelet op de doelstelling die de wetgever met de invoering van § 239 heeft beoogd, alsook in het licht van artikel 28 van de Hongaarse Grondwet – niet worden ingesteld als louter strekkende tot vaststelling van de nietigheid, zonder toepassing van de aan de ongeldigheid verbonden rechtsgevolgen overeenkomstig § 239/A, lid 1, van het burgerlijk wetboek, welke bepaling een uitlegging voorschrijft die met deze doelstelling strookt. In zaak C-453/10, ■■■■■ heeft het Hof geoordeeld dat een nationale regeling op grond waarvan een overeenkomst tussen een beroepsbeoefenaar en een consument die een of meerdere oneerlijke bedingen bevat, in haar geheel nietig kan worden verklaard, gelet op artikel 8 van de richtlijn oneerlijke bedingen geoorloofd is, wanneer blijkt dat zulks de consument een betere bescherming biedt. Bij gebrek aan een dergelijke nationale regeling moeten de nationale rechterlijke instanties de vraag of een overeenkomst tussen een consument en een beroepsbeoefenaar die een of meerdere oneerlijke bedingen bevat zonder die bedingen kan voortbestaan, beantwoorden op basis van objectieve criteria. Zij kunnen zich niet uitsluitend baseren op de eventueel gunstige gevolgen van de nietigverklaring van de betrokken overeenkomst in haar geheel voor de consument. Het Hof heeft met betrekking tot de uitlegging van de richtlijn oneerlijke bedingen consequent geoordeeld dat de nationale rechter de verplichting heeft het oneerlijke karakter van bedingen in consumentenovereenkomsten te onderzoeken zonder te wachten tot de consument zich daarop beroept (arresten C-472/11, C-472/10, C-618/10 en C-415/11). Overigens heeft verzoekster ook gewezen op het beginsel van ambtshalve toetsing. Het onderzoek naar de gehele inhoud van de overeenkomst is tevens uit hoofde van § 209, lid 2, van het burgerlijk wetboek verplicht. Hieruit volgt dat in procedures die § 209 als rechtsgrondslag hebben het lijdelijkheidsbeginsel, hetwelk inhoudt dat de rechter het oneerlijke karakter van een beding uitsluitend mag onderzoeken wanneer dat door de verzoekende partij als zodanig is aangevoerd, geen onverkorte toepassing vindt. In dat geval zou de rechter namelijk niet kunnen voldoen aan zijn door het Hof geformuleerde, en tevens uit artikel 7 van de richtlijn oneerlijke bedingen voortvloeiende, verplichting om het hierboven beschreven rechtsgevolg van artikel 6, lid 1, toe te passen.

De Fővárosi Ítéltábla heeft verwezen naar § 2, lid 4, § 3, lid 2, § 215 en § 213, lid 1, van a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (wet III van 1952 betreffende het wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „wetboek burgerlijke rechtsvordering”). Deze rechterlijke instantie heeft uiteengezet dat een doeltreffende toepassing van de richtlijn oneerlijke bedingen volgens haar

uitlegging uitsluitend verwezenlijkt kan worden wanneer de nationale rechter de litigieuze overeenkomst ambtshalve in haar geheel onderzoekt en bij constatering van een oneerlijk beding de consument oproept om zich uit te laten over de vraag of hij voornemens is zich tevens te beroepen op de oneerlijkheid van de overige bedingen. In het licht van het voorgaande heeft de Fővárosi Ítéltábla verwezen naar punt 1.8 van de algemene voorwaarden die onderdeel van de leningovereenkomst zijn gaan uitmaken, naar punt 10.4 van de leningovereenkomst, naar punten 11.2, 2 en 4 van de leningovereenkomst, naar punt III.18.1, onder 1, 4 en 5, alsmede naar punt III.18.2, onder j), van de leveringsvoorwaarden voor particulieren, punt 1 van de leningovereenkomst en punt III.13.4 van de leveringsvoorwaarden voor particulieren. In haar richtsnoeren voor de **[Or. 3]** nieuwe procedure heeft deze rechterlijke instantie aangegeven dat de Fővárosi Törvényszék verzoekster zal moeten oproepen om zich uit te laten over de vraag of zij zich wenst te beroepen op het oneerlijke karakter van het in de beslissing in tweede aanleg genoemde beding of andere bedingen, en of zij zich aan de overeenkomst zonder de betrokken bedingen gebonden acht.

De Fővárosi Törvényszék heeft in de nieuwe procedure bij [OMISSIS] beslissing van 26 oktober 2015 verzoekster verzocht om haar vordering omtrent de rechtsgevolgen op grond van § 37 van a 2014. évi XL. törvény (wet XL van 2014) in te dienen. Aangezien verzoekster aan dat verzoek geen gevolg heeft gegeven, heeft de rechter de procedure bij beslissing van [OMISSIS] 7 december 2015 beëindigd. Tegen deze beslissing heeft verzoekster hoger beroep ingesteld. De Fővárosi Ítéltábla heeft in hoger beroep van [OMISSIS] 29 maart 2016 de beslissing in eerste aanleg, voor zover deze betrekking had op het oneerlijke karakter van de bedingen inzake het eenzijdige recht tot wijziging van de overeenkomst en de koersmarges, bevestigd, de beslissing voor het overige vernietigd en de zaak terugverwezen naar de Fővárosi Törvényszék voor een nieuw onderzoek en een nieuwe beslissing. In de motivering van de beslissing in hoger beroep heeft de Fővárosi Ítéltábla overwogen dat verzoekster in de nieuwe procedure haar vordering had gehandhaafd, voor zover zij had verzocht om het oneerlijke karakter van de punten 1, 2, 4, 10.4 en 11.2 van de litigieuze overeenkomst, van punt 1.8 van de algemene voorwaarden, van punt III.13.4, punt III.18.1, onder 1, 4 en 5, alsmede punt III.18.2, onder j), van de leveringsvoorwaarden voor particulieren vast te stellen. Deze rechterlijke instantie heeft voorts overwogen dat aangezien met de eindbeslissing in de procedure die op grond van § 4 van de na de afgifte van de beslissing in eerste aanleg in werking getreden a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (wet nr. XXXVIII van 2014 tot regeling van bepaalde kwesties in verband met de beslissing die de Kúria ter harmonisatie van de rechtspraak heeft getroffen met betrekking tot leningsovereenkomsten die kredietinstellingen met consumenten hebben gesloten; hierna: „wet DH1”) was ingesteld, alsook ingevolge § 3, lid 1, van wet DH1, zowel bij wet als bij definitieve rechterlijke beslissing vast was komen te staan dat de bedingen inzake het eenzijdige recht tot wijziging van de overeenkomst en de koersmarges oneerlijk en dientengevolge nietig waren, de reden en de omvang van de

■

nietigheid niet langer in rechte konden worden betwist en daarover geen rechterlijke beslissing meer kon worden genomen. Het resterende deel van de vordering van verzoekster was echter gericht op de vaststelling van het oneerlijke karakter van de bedingen inzake de notariële akte tot feitenvastlegging, de opzeggingsgronden en enkele bedingen inzake de door de consument te dragen kosten. Gelet op de inhoud van de vordering van verzoekster is een verzoek op grond van de – ingevolge § 39, wet DH2 geldende – § 37, lid 1, wet DH2, strekkende tot een nauwkeurige en becijferde vordering en afrekening tussen de partijen, per definitie uitgesloten, aangezien het merendeel van de door verzoekster aangevoerde bedingen geen direct effect heeft op de afrekening tussen partijen, waardoor deze – met uitzondering van het beding inzake de vrijgaveprovisie – niet als grondslag voor de vordering kunnen dienen. De Fővárosi Törvényszék, de verwijzende rechter, moet in de nieuwe procedure verzoeksters resterende vordering in het licht van de overwegingen van de hierboven genoemde beslissing van de Fővárosi Ítéltábla [OMISSIS] van 1 april 2014 inhoudelijk beoordelen.

Toepasselijke bepalingen:

Wetboek burgerlijke rechtsvordering

§ 2

4. Bij de toepassing van deze wet legt de rechter de bepalingen daarvan in overeenstemming met de in dit hoofdstuk omschreven beginselen uit.

§ 3

2. Behoudens een andersluidende wettelijke bepaling is de rechter gebonden aan de vorderingen **[Or. 4]** en argumenten van partijen. Bij de behandeling van de vorderingen en argumenten van partijen houdt de rechter geen rekening met de gebruikte formele benaming, maar met de inhoud.

§ 7

1. In bij wet bepaalde gevallen verleent de rechter partijen op hun verzoek assistentie om te bewerkstelligen dat zij zich ter bescherming van hun rechten en rechtmatige belangen tot een gerechtelijke instantie kunnen wenden.

2. Om de in lid 1 omschreven doelstelling te verwezenlijken is de rechter verplicht partijen die geen procesvertegenwoordiging hebben te informeren over hun procedurele rechten en plichten, over de deelname van een ondersteuner aan de procedure en over de mogelijkheid van belangenbehartiging door een pro-Deadvocaat. In de bij wet bepaalde gevallen en op een bij wet bepaalde wijze verleent de rechter partijen op hun verzoek gedeeltelijke of gehele vrijstelling van het voorschieten of betalen van kosten die verbonden zijn aan het procederen.

§ 23

1. Tot de bevoegdheid van de törvényszék (rechter in eerste aanleg) behoren:

[...]

k) verzoeken tot vernietiging van oneerlijke bedingen in overeenkomsten.

§73/A, lid 1. Procesvertegenwoordiging is verplicht:

[...]

b) in procedures die in eerste aanleg tot de bevoegdheid van de törvényszék behoren, in alle fases van de procedure, en ook in hoger beroep, [OMISSIS]

[OMISSIS] [niet relevante bepalingen: uitzonderingen op de regel onder b), niet van toepassing op de onderhavige zaak]

§ 213

1. In de rechterlijke beslissing worden alle in de procedure of – in geval van op grond van § 149 gevoegde zaken – procedures ingestelde vorderingen behandeld.

§ 215. De rechterlijke beslissing gaat niet verder dan het voorwerp van de hoofdvordering en de vordering in reconventie. Deze regel geldt ook voor nevenvorderingen (rente, kosten, enzovoort).

Richtlijn oneerlijke bedingen

Artikel 6

1. De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.

De verwijzende rechter wijst erop dat de Fővárosi Ítéltábla [OMISSIS] in de reeds genoemde beslissing **[Or. 5]** van 1 april 2014 contractuele bedingen ambtshalve heeft onderzocht waarover de namens verzoekster optredende wettelijke vertegenwoordiger in de procedure in eerste aanleg in het geheel niet heeft gerept. Evenmin heeft verzoekster in de motivering van haar vordering stellingen gedaan waaruit zou volgen dat zij tevens om vaststelling van het oneerlijke karakter van de door de Fővárosi Ítéltábla genoemde bedingen verzoekt.

De onderhavige vordering kan worden gekwalificeerd als een verzoek tot vernietiging van oneerlijke bedingen in een overeenkomst als bedoeld in § 23, lid 1, onder k), van het wetboek burgerlijke rechtsvordering. Bijgevolg kan de verzoekende partij uitsluitend via een wettelijke vertegenwoordiger in rechte

[REDACTED]

optreden. In het licht daarvan is de vraag gerezen in welke omvang de nationale rechter het oneerlijke karakter van de betrokken bedingen dient te onderzoeken en in hoeverre hij bij dat onderzoek aan de vordering is gebonden.

In zaak C-243/08, Pannon GSM Zrt [REDACTED], was de reden voor het ambtshalve onderzoek naar het oneerlijke karakter van een beding dat de consument haar rechten niet kende en de kosten van een eventuele gerechtelijke procedure haar zouden afschrikken om haar rechten geldend te maken.

In zaak C-472/11, Banif Plus Bank Zrt [REDACTED], heeft het Hof geoordeeld dat de nationale rechter, om te beoordelen of het contractuele beding dat de grondslag vormt voor de bij hem aanhangig gemaakte vordering mogelijk oneerlijk is, rekening dient te houden met alle andere bedingen van de overeenkomst.

De verwijzende rechter verzoekt het Hof om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

- 1) Moet artikel 6, lid 1, van de richtlijn oneerlijke bedingen – mede in het licht van de nationale regeling die verplichte procesvertegenwoordiging voorschrijft – aldus worden uitgelegd dat het mogelijk oneerlijke karakter van elk beding van de overeenkomst afzonderlijk onderzocht dient te worden, ongeacht de vraag of het voor de beoordeling van de vordering werkelijk noodzakelijk is om alle bedingen van de overeenkomst te onderzoeken?
- 2) Of moet, anders dan in de eerste vraag is gesteld, artikel 6, lid 1, van de richtlijn oneerlijke bedingen aldus worden uitgelegd dat, om tot de slotsom te kunnen komen dat het beding waarop de vordering is gebaseerd, oneerlijk is, alle andere bedingen van de overeenkomst moeten worden onderzocht?
- 3) Indien de tweede vraag bevestigend wordt beantwoord, kan dit dan betekenen dat, om te kunnen vaststellen dat het betrokken beding oneerlijk is, de gehele overeenkomst moet worden onderzocht, zodat niet zelfstandig, los van het met de vordering aangevochten beding, hoeft te worden onderzocht of elk onderdeel van de overeenkomst oneerlijk is?

De verwijzende rechter draagt ambtshalve kennis van de omstandigheid dat de Fővárosi Ítéltábla [OMISSIS] het Hof om een prejudiciële beslissing heeft verzocht over de vraag of de overdracht van het wisselkoersrisico op consumenten in overeenkomsten in vreemde valuta en de daarmee samenhangende Hongaarse wettelijke regeling verenigbaar zijn met het Unierecht, alsmede over de uitlegging van eerdere arresten van het Hof. Deze zaak is momenteel onder nummer C-51/17 aanhangig bij het Hof. De vijfde vraag die de Fővárosi Ítéltábla in zaak C-51/17 heeft gesteld, heeft eveneens betrekking op het ambtshalve onderzoek van het oneerlijke karakter van bedingen in overeenkomsten [Or. 6].

De verwijzende rechter verzoekt het Hof derhalve om te overwegen of voeging van de onderhavige zaak met de onder nummer C-51/17 aanhangige zaak wellicht nuttig kan zijn.

Budapest, 18 juli 2017

[OMISSIS] [ondertekening]

[OMISSIS]